

Čís. 1063.

Nelze povolití odklad exekuce vyklizením (nařízení ze dne 25. června 1920, čís. 409 sb. z. a n.) místností, do nichž se byl žadatel vetřel.

(Rozh. ze dne 24. května 1921, R I 648/21.)

Uživatel bytu byl uznán povinným vykliditi jej, ježto jej obýval bez jakéhokoliv právního důvodu. V řízení exekučním domáhal se vyklizovaný odkladu exekuce dle shora uvedeného nařízení. Exekuční soud návrhu vyhověl. Rekursní soud jej zamítl. Důvody: Z nadpisu nařízení čís. sb. z. a n. 409/1920 i z výpočtu osob v § 1 vyplývá, že nařízení to vztahuje se pouze na osoby, jež jsou neb byly s vymáhajícím věřitelem v nějakém právním poměru. Nařízení neskýtá opory pro názor, že by ho bylo použito i ve prospěch osob, jež obývají byt bez právního důvodu a proti vůli vymáhajícího věřitele. Nařízení čís. sb. z. a n. 409/1920 jest jakýmsi druhem ochrany nájemcu a odporovalo by prostě základním zásadám právnictví, kdyby se ho mohl dovolávat i ten, kdo používá bytu svémocně a bez právního důvodu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení jest důvody k němu připojenými se zákonem a s věcí se srovnávajícími ospravedlněno. Jest ovšem pravda, že účelem nařízení vlády ze dne 25. června 1920, čís. 409 sb. z. a n. jest, chrániti před vyklizením osoby nemajetné, které beze své viny nemohou nabýti jiné přiměřené náhrady (viz § 1 c. nař.), ale dovolací stěžovatel přehlíží, že používání místností povinnou stranou musí se opírat o nějaký právní důvod. Poněvadž v případě, o nějž tu jde, povinná strana užívá místností, do nichž se vetřela, úplně bezdůvodně, vším právem rekursní soud její návrh na odložení exekuce vyklizením místností bezprávně ji používaných zamítl.

Čís. 1064.

Zákazem obchodování mezi válčícími státy byly dodávací smlouvy mezi jejich příslušníky z doby před zákazem zrušeny a neoživly napotomním odvoláním zákazu.

(Rozh. ze dne 24. května 1921, Rv I 38/21.)

Rumunský obchodník uzavřel v létě 1916 se zdejší firmou smlouvu o dodání porcelánového zboží. K dodávce však nedošlo, ježto mezi tím vypukla mezi Rumunskem a Rakousko-Uherskem válka, za níž Rumunsko dekretem ze dne 16. srpna (starý letopočet) 1916, čís. 2790 zakázalo svým příslušníkům obchodní styky s příslušníky znepřátelených mocí, načež Rakousko odpovědělo nařízením ze dne 9. října 1916, čís. 347 ř. zák., jímž zavedlo proti Rumunsku opatření ve smyslu nař. ze dne 22. října 1914, čís. 291 ř. zák. Po státním převratu domáhal se kupitel dodání zboží. Procesní soud první stolice žalobu zamítl v podstatě z toho důvodu, že se žalovanému stalo plnění nemožným (§ 875

onc. zák.). Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Těžisko rozhodnutí procesního soudu spočívá v právním názoru, že žalovaná nebyla povinna ku plnění smlouvy a k dodání prodaného zboží žalobci, poněvadž kupní smlouva, o kterou jde, se stala následkem zákonného zákazu provozu mezi Rakouskem-Uherskem a Rumunskem, k němuž došlo po uzavření kupní smlouvy, pro obě strany nesplnitelnou a neplatnou a nemohla se státi opět platnou a závaznou, když onen zákaz provozu byl později zrušen. S toho právního stanoviska jest úplně nerozhodno, zda později žalovaná firma podržela prodané zboží či je jinam prodala, zda v tomto případě později vyráběla jiné zboží téhož druhu a měla je na skladě, čili nic, neboť když prodej pozbyl zmíněným zákazem provozu platnosti, a jí nemohl již nabýti, jest úplně nerozhodno, zda žalovaná mohla dodati či nic. Proti shora uvedenému právnímu názoru, tvořícímu podklad rozhodnutí procesního soudu, uvádí žalobce, že zde nejde ani o trvalou nemožnost žalované strany ve smyslu § 878 obč. zák. plniti, jak za to měl soud procesní, ani o trvalou nemožnost plnění ve smyslu § 1447 obč. zák., nastavší po uzavření smlouvy, nýbrž o později nastalou částečnou nemožnost dodržení smlouvy stran žalované, kterážto nemožnost plnění jen oddálila, kdyby však odpadla, byla by žalovaná opět povinna plniti. Soud odvolací nemůže přisvědčiti shora uvedenému právnímu názoru procesního soudu, neboť ustanovení § 878 obč. zák. má na mysli, že plnění jest nemožným již při uzavření smlouvy, kdežto se zde jedná o nemožnost, která nastala později. Soud odvolací má za to, že zde jde o případ druhé věty § 1447 obč. zák., kde se plnění závazku stalo pro jednu stranu nemožným náhodou, pročež smluvní povinnost této strany zaniká. Dekretem krále Rumunského ze dne 14. srpna 1916 byly totiž následkem válečného stavu mezi Rumunskem a Rakousko-Uherskem a jeho spojenci, každému na rumunském území zakázány bezpodmínečně veškeré obchodní operace s podniky neb se závody oněch států, které byly s Rumunskem ve válečném stavu. I když císař Rakousko-uherský vydal pro své poddané podobný zákaz toliko ohledně vyplácení peněz veškerým osobám, tehdy v rumunském území bydlícím, nikoliv však též zákaz týkající se dodávání zboží, bylo tehdejšími rakouským občanům hledě k shora uvedené záповědi platící pro rumunské poddané, znemožněno, dodati zboží osobám v Rumunsku na základě kupních smluv, a to proto, poněvadž osobám těm bylo zakázáno převzítí dodané zboží a zaplatiti zaň kupní cenu. Tomu tak zde je ohledně dodání zboží, které žádá žalovaná firma, neboť zboží mělo býti dodáno v čase, kdy nastal mezi Rumunskem a Rakousko-Uherskem stav válečný, žalobci, bydlícímu v Rumunsku, bylo také již připraveno k dopravě, a jen z toho důvodu nebylo dodáno, poněvadž právě tehdy nastal stav válečný. Co se pak týče otázky, zda nemožnost plnění, nastavší po uzavření kupní smlouvy, byla na straně firmy žalované trvalá, dlužno otázku tu zodpověděti kladně. Nutno při tom uvážiti, že vypuknutí nepřítelství mezi řečenými státy znamenalo novou fási světové války, tehdy již téměř dva roky trvající, že konec války byl následkem této nové komplikace v dálce naprosto nedohledné a že následkem naprosté nejistoty a neurčitosti, kdy opět zavládnou mírové poměry mezi těmito státy, bylo pokládati obchody mezi příslušníky těchto států následkem vzájemné nemožnosti plnění za zrušené. Poněvadž pak, nehledě k těmto

okolnostem, za takového stavu věcí nebylo lze na obchodníku žádati, aby zboží, které měl nepřátelskému cizozemci dodati, pro něho uschoval po celou nedohlednou dobu války, zejména když se jedná o zboží a množství takové, jako v tomto případě, dlužno pokládati nahodilou nemožnost plnění, nastavší pro žalovanou firmu následkem války s Rumunskem a následkem zákazu v Rumunsku vydaného, obchodovati s cizinci, za trvalou. Následkem této nahodilé nemožnosti, splnění smlouvy, byl závazek žalované strany dle § 1447 obč. zák. zrušen a nemohl se sám o sobě obnoviti, i když plnění se stalo možným, když odpadla překážka t. j. poměr válečný, poněvadž smlouva, podklad tvořící, se stala právně bezúčinnou, když zanikla smluvní povinnost jedné strany. K obnovení povinnosti žalované firmy dodati bylo by, když opět nastala možnost plnění, bývalo zapotřebí uzavřítí novou kupní smlouvu mezi stranami. Že by bylo došlo po znovuzahájení vzájemných styků k uzavření takovéto nové kupní smlouvy, žalobce ani netvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

S hlediska důvodu čís. 4 § 503 c. ř. s. vytýká žalobce rozsudku druhé stolice v podstatě, že odvolací soud 1. vychází mylně se stanoviska, že kupní smlouva mezi stranami stala se nesplnitelnou a neplatnou, že později nemohla již oživit a že 2. nesprávně klade dočasnou a přechodnou překážku dopravy na rovněž nemožnost plnění; mimo to dovolatel ještě tvrdí, že v době uzavření smlouvy stranám bylo již známo, že politická situace byla hroživá a že žalobce, lituje patrně uzavření smlouvy, oddaloval dodání prodaného zboží, takže tvrzená nemožnost dodání nebyla nezaviněná. Než právní posouzení věci druhou stolicí je v podstatě správné. Nejvyšší soud poukazuje tudíž především na tyto důvody, ke kterým se jen ještě dodává toto: Dovolatel sám uznává, že je v prvé řadě rozhodným, byla-li uzavřená kupní smlouva řečenými zákazy zrušena čili nic. Po této stránce má odvolací soud právem za to, že nastal případ druhé věty § 1447 obč. zák., totiž že pro náhodu nelze závazek splniti. Z obsahu zmíněných zákazů obchodování a dopravy vyplývá, že doprava byla zakázána na naprosto neurčitou dobu. Tím bylo žalovanému znemožněno, by zboží, k dopravě již přichystané, do Rumunska odeslal. Taktéž nic nenasvědčuje tomu, že mohl předvídati neb alespoň předpokládati, že překážka pomine v brzké nebo dohledné době. Nelze též namítati, že nastalá překážka byla by smlouvu zbavila platnosti jen v tom případě, kdyby se bylo jednalo o obchod fixní neb lhůtový (termínový), jelikož nebylo lze ani z daleka tušiti, kdy nastanou zase normální poměry. Proto není případným tvrzení dovolatele, že stanovisko odvolacího soudu vedlo by k vratkému důsledku, že by musila nastati neplatnost uzavřené smlouvy i tehdy, kdyby byla doprava znemožněna jen na krátkou dobu, na příklad následkem krátkou dobu trvající stávky neb přechodního uváznutí neb přerušení dopravy. Dle toho a, jelikož žalobce sám ani neuplatňuje, že projevil protistraně, že upouští od dopravy zboží do Rumunska a že snad zamýšlí naložiti se zbožím v tuzemsku, jest těžiště věci právě v tom, že obchodování mezi stranami bylo na neurčitou dobu, tedy vůbec znemožněno. Taktéž nelze připustiti, že

strany mohly mítí na vůli, odkládatí plnění na dobu vubec neurčitou, neboť pro tuto domněnku není ve smyslu čl. 278 obch. zák. žádná opora. Ohledně tvrzení dovolatele, že žalovaná strana svého času dodání zboží zbytečně oddalovala a tím znemožnění dopravy zavinila, stačí poukázati na to, jak již odvolací soud právem zdurazuje, že toto udání je nepřipustnou novotou, mimo to není pro ně ve spisech žádná opora. Právem dospěla tedy druhá stolice k úsudku, že nastala nemožnost splnění, jež smlouvu definitivně zrušila a že tato náhoda škodí žalobci, v jehož jmění se udála (§ 1311 obč. zák.). Netřeba proto zabývati se ještě s vývody, jimiž dovolatel, opakuje vývody odvolání, snaží se dolíčiti, že z rozsudku první stolice není jasně vidno, z kterého důvodu tato stolice vlastně žalobu zamítla, že považujíc prodané zboží jednak ze genus, jednak za species, takto si sama odporuje, dále že žalovaná firma byla s to takové zboží později dle objednávky dodatí. Rovněž je lichým tvrzení dovolatelo, že se občané Československé republiky již v době uzavření smlouvy nenacházeli ve válečném stavu s Rumunskem, protože byli již tehdy považováni Rumunskem za spojence. Tu dovolatel přehlíží, že Rumunsko nebylo sice nepřitelem Československé republiky, že však tento jiný stav nastal teprve dlouho po uzavření smlouvy, totiž po rozpadnutí bývalého Rakousko-uherského státu.

Čís. 1065.

Úroky (provisé atd.), byvše započteny do salda, nepodléhají již tříletému promlčení.

Tím, že konto od poslední uzávěrky neobsahuje dalších položek a saldo se již nezjišťuje, jest kontokorentní poměr ukončen, byť i v knihách majitele salda byl jako takový dále veden, a nelze na dále počítati úroky z úroků a provisi z úroků.

Věřitel nemůže žádati zaplacení od solidárního spoludlužníka, dokud má v rukou úplatu poskytnutou druhým spoludlužníkem, byť úplata ta byla předmětem sporu.

(Rozh. ze dne 24. května 1921, Rv I 92/21.)

Žalovaný byl v obchodním spojení se žalující bankou, měl u ní otevřen běžný účet, jež mu banka vždy pülletně vykazovala. Poslední výkaz podán byl dne 1. ledna 1914, dle něhož žalovaný povinoval bance 18.894 K. Za dluh žalovaného zaručila se tehdy jeho Ěma J-ová a byla na jejím domě vložena pro banku kauční hypoteka do výše 18.000 K. Když pak Ěma J-ová roku 1918 zemřela, žádal žalovaný z popudu dědiců žalující banku, by dum zastavitelčin vhodně zpeněžila a kupní cenu na svou pohledávku súčtovala. Banka skutečně prodej domu sprostředkovala a kupitelé složili trhovou cenu 22. 850 K u banky. Žalobě banky, by žalovaný byl uznán povinným, zaplatiti jí 25.650 K (původní dluh vzrostlý tak dc 1. září 1918) s 6½ proc. úroky od 1. září 1918 a ¼ proc. provisi, procesní soud první stolice vyhověl a uvedl mimo jiné v důvodech: Jest nesporno, že dne 1. ledna 1914 činila pohledávka žalobkyně 18.894 K. Jde nyní o to, zda žalobkyně byla i po 1. lednu 1914 nadále oprávněna počítati 6½ proc. úroky a ¼ proc. provisi. K této otázce bylo přisvědčiti, ježto dle posudku znaleů jest zvyklostí bank úroky z běž-